

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE INDEKSI JEDINIČNIH VRIJEDNOSTI IZVOZA I UVOZA BiH

2018

SADRŽAJ

1. STATISTIČKI PROCES I STATISTIČKI PROIZVODI.....	5
1.1. Namjena istraživanja.....	5
1.2. Pravni osnov i odgovornost statističkih institucija.....	5
1.3. Korištene klasifikacije.....	5
1.4. Izvještajna jedinica.....	6
1.5. Statistička jedinica posmatranja.....	6
1.6. Pokrivenost i obuhvat.....	6
1.7. Statistički koncepti i definicije.....	6
1.8. Statistički rezultati.....	7
1.9. Ostali izvještaji o kvalitetu.....	7
2. RELEVANTNOST.....	8
2.1. Korisnici podataka, njihove potrebe i zadovoljstvo.....	8
2.1.1. Glavni korisnici podataka.....	8
2.1.2. Potrebe korisnika.....	8
2.1.3. Zadovoljstvo korisnika.....	8
2.2. Potpunost podataka.....	8
2.2.1. Indikator kvaliteta i učinka - Stopa kompletnosti podataka (R1).....	8
3. TAČNOST.....	9
3.1. Greške uzorkovanja.....	9
3.2. Neuzoračke greške.....	9
3.2.1. Greške obuhvata.....	9
3.2.2. Greške mjerenja i obrade.....	9
3.2.2.1. Razlozi za nastanak grešaka mjerenja i obrade.....	9
3.2.2.2. Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja i obrade.....	9
3.2.3. Greške neodgovora.....	9
3.2.4. Imputacija.....	9
3.2.4.1. Indikator kvaliteta i učinka - Stopa imputiranih podataka (A7).....	9
3.3. Revizije.....	9
3.3.1. Indikator kvaliteta i učinka - Prosječna veličina revizije podataka (A6).....	10
3.4. Povjerljivost.....	10
4. PRAVOVREMENOST I TAČNOST OBJAVLJIVANJA.....	11
4.1. Pravovremenost objavljivanja.....	11
4.1.1. Indikator kvaliteta i učinka - Pravovremenost prvih rezultata (TP1).....	11
4.1.2. Indikator kvaliteta i učinka - Pravovremenost konačnih rezultata (TP2).....	11
4.2. Tačnost objavljivanja.....	11
4.2.1. Indikator kvaliteta i učinka - Tačnost objavljivanja (TP3).....	11
4.3. Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i tačnosti.....	11
5. USKLAĐENOST I UPOREDIVOST.....	12
5.1. Usklađenost.....	12
5.1.1. Indikator kvaliteta i učinka - Skladnost sa rezultatima iz referentnog izvora (CH1).....	12
5.1.2. Razlozi odstupanja.....	12

5.2. Uporedivost.....	12
5.2.1. Geografska uporedivost.....	12
5.2.1.1. Indikator kvaliteta i učinka - Nepodudarnost uporedivih statistika (CC1).....	12
5.2.2. Vremenska uporedivost.....	12
5.2.2.1. Indikator kvaliteta i učinka - Dužina uporedivih vremenskih serija (CC2).....	12
5.2.2.2. Prekidi u vremenskim serijama.....	12
6. DOSTUPNOST I RAZUMLJIVOST, DISEMINACIJSKI FORMAT.....	13
6.1. Saopćenja u kojima se objavljuju podaci.....	13
6.2. Publikacije u kojima se objavljuju podaci.....	13
6.3. Online baza podataka.....	13
6.4. Pristup mikropodacima.....	13
6.5. Dostupnost metodološke dokumentacije.....	14
6.6. Mjere za poboljšanje dostupnosti i razumljivosti diseminiranih rezultata.....	14
6.7. Indikator kvaliteta i učinka - Konsultovanje setova podataka (AC1).....	14
6.8. Indikator kvaliteta i učinka - Konsultovanje meta podataka (AC2).....	14
6.9. Indikator kvaliteta i učinka - Stopa kompletnosti meta podataka (AC3).....	14
7. TROŠKOVI ISTRAŽIVANJA I OPTEREĆENOST DAVALACA PODATAKA.....	15
7.1. Troškovi provođenja statističkog istraživanja.....	15
7.2. Opterećenost davalaca podataka.....	15
7.3. Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti.....	15
8. POVJERLJIVOST.....	16
8.1. Povjerljivost - politika.....	16
8.2. Povjerljivost - postupanje sa podacima.....	16
9. STATISTIČKA OBRADA.....	17
9.1. Izvori podataka.....	17
9.2. Učestalost prikupljanja podataka.....	17
9.3. Prikupljanje podataka.....	17
9.4. Validacija podataka.....	17
9.5. Kompilacija podataka.....	18
9.6. Prilagođavanja podataka.....	18

1 STATISTIČKI PROCES I STATISTIČKI PROIZVODI

1.1 Namjena istraživanja

Da bi se lakše pratili tokovi robne razmjene sa inostranstvom, utvrđivale izvozne i uvozne cijene na domaćem tržištu, ocijenila konkurentnost privrede, kao i utvrdili realni tokovi robe, pored nominalnih, koriste se indeksi izvoznih i uvoznih cijena i indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza.

Indeksi izvoznih i uvoznih cijena se temelje na „stvarnim“ cijenama proizvoda i rade se na bazi istraživanja. Indeksi jediničnih vrijednostima izvoza i uvoza se temelje na jediničnim vrijednostima proizvoda i rade se na bazi administrativnih izvora – Carine). Zbog nemogućnosti provođenja istraživanja i u nedostatku adekvatnih izvora podataka, većina zemalja u svijetu koristi indekse jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza. Ovaj pristup ne prati cijenu koju proizvod ostvaruje na pojedinom tržištu, već jediničnu vrijednost koja se izražava kao odnos ukupne ostvarene vrijednosti proizvoda na tržištu i količine. Indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza nisu indeksi cijena, jer njihova promjena zavisi i od cijena i od količine određene robe. Jedinična vrijednost se u kontekstu međunarodne trgovine definiše kao stvarno plaćena cijena za jednu jedinicu datog proizvoda kad je prodana za izvoz u datu zemlju ili kupljena kao uvoz iz nje. Prednost ovih indeksa je u tome što oni efektivno uvećavaju broj posmatranih observacija koje se koriste za izračun indeksa, pa samim tim smanjuju varijansu uzorka jer uzimaju u obzir sve transakcije određenog proizvoda.

U Bosni i Hercegovini se koriste indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza. Izvor podataka za izračun jediničnih vrijednosti su jedinstvene carinske isprave (JCI) koje Agencija za statistiku BiH preuzima od Uprave za indirektno oporezivanje radi mjesečne obrade podataka robne razmjene BiH sa inostranstvom. Agencija za statistiku BiH proizvodi indekse jedinični vrijednosti izvoza i uvoza BiH na kvartalnom nivou od 2011. godine.

1.2 Pravni osnov i odgovornost statističkih institucija

- Zakon o statistici BiH
- Višegodišnji statistički programi i godišnji planovi rada BiH
- Međunarodne preporuke i priručnici (Eurostat, MMF, UN)

Ovo statističko istraživanje je dio godišnjeg programa rada Agencije za statistiku BiH.

1.3. Korištene klasifikacije

- Carinska tarifa Bosne i Hercegovine 2018
- Kombinovana nomenklatura (CN 2018)
- Harmonizovani sistem (HS 2017)
- Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija (SMTK/SITC rev.4)
- Klasifikacija djelatnosti BiH (KDBiH 2010)/Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u EU (NACE rev.2)

Carinska tarifa BiH je nacionalna klasifikacija proizvoda koja se koristi za carinske i statističke potrebe. Sastoji se od desetocifrenih oznaka i usklađena je sa međunarodnim klasifikacijama CN i HS.

1.4. Izvještajna jedinica

Izvještajna jedinica je svako lice koje izvozi i/ili uvozi robu.

1.5 Statistička jedinica posmatranja

Jedinica posmatranja statističkog istraživanja indeksa jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH su pravna i fizička lica koja izvoze i uvoze robu, odnosno podnose jedinstvenu carinsku ispravu Upravi za indirektno oporezivanje.

1.6 Pokrivenost i obuhvat

Istraživanje se ne radi na uzorku, nego se u razmatranje uzima svaka podnesena jedinstvena carinska isprava odnosno izvozna i uvozna transakcija.

Svaka jedinstvena carinska isprava sadrži podatke, između ostalog, o toku robe (izvoz ili uvoz), tarifnoj oznaci (desetocifrena oznaka u skladu sa Carinskom tarifom BiH odnosno Kombinovanom nomenklaturom), statističkoj vrijednosti u KM i količini u kilogramima. Navedeni pokazatelji su dovoljni za izračun indeksa jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH.

Iz obrade se isključuju sljedeći slogovi odnosno transakcije:

- proizvodi koji nemaju podatak bilo za količinu, bilo za vrijednost ili koji se ne pojavljuju u nekom od posmatranih perioda,
- oni slogovi čiji je elementarni indeks vrijednosti izvan intervala (0.5, 2), tj. intervala $[0.5 * \text{medijan}, 2 * \text{medijan}]$, pri čemu je medijan izračunat prema oblastima KDBiH 2010/NACE rev.2,
- električna energija - jer se izračun radi na neto masi, a ne na dopunskoj jedinici mjere.

1.7 Statistički koncepti i definicije

Izvoz robe označava tok u kojem roba fizički napušta carinsku teritoriju BiH.

Uvoz robe označava tok u kojem roba fizički ulazi u carinsku teritoriju BiH.

Roba odnosno *proizvod* predstavlja sva pokretna fizička dobra.

Statistička vrijednost predstavlja vrijednost robe prema FOB paritetu za izvoz odnosno CIF paritetu za uvoz.

Statistička vrijednost kod izvoza (FOB – Free On Board) se izračunava na sljedeći način:

- ako je ugovoreno mjesto isporuke u inostranstvu, vrijednost iz fakture umanjuje se za troškove prevoza, osiguranja i otpremanja robe od granice BiH do mjesta isporuke u inostranstvu,
- ako je ugovoreno mjesto isporuke robe u BiH, vrijednost iz fakture povećava se za troškove prevoza, osiguranja i otpremanja robe od mjesta isporuke u BiH do granice BiH.

Statistička vrijednost kod uvoza (CIF – Cost, Insurance, Freight) se izračunava na sljedeći način:

- ako je ugovoreno mjesto isporuke robe u inostranstvu, vrijednost iz fakture povećava se za troškove prevoza, osiguranja i dopremanja robe od mjesta isporuke do granice BiH,
- ako je ugovoreno mjesto isporuke robe u BiH, vrijednost iz fakture umanjuje se za troškove prevoza, osiguranja i dopremanja robe od granice BiH do mjesta isporuke u BiH.

Količina robe predstavlja neto težinu robe u kilogramima ili količinu izraženu u nekoj od dopunskih jedinica mjere.

Jedinična vrijednost robe je vrijednost robe u KM po kilogramu.

1.8 Statistički rezultati

Kvartalni i godišnji podaci o indeksima jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza, prema oblastima KD BiH 2010/NACE rev.2 i sektorima SMTK rev.4/SITC rev.4, se proizvode i objavljuju u kvartalnom Saopćenju i godišnjem Tematskom biltenu. Ove publikacije se mogu naći na web stranici www.bhas.gov.ba.

1.9 Ostali izvještaji o kvalitetu

Pored ovog izvještaja o kvalitetu proizvodi se još izvještaj o kvalitetu za statističko istraživanje „Statistika robne razmjene BiH s inostranstvom”.

2 RELEVANTNOST

2.1 Korisnici podataka, njihove potrebe i zadovoljstvo

2.1.1 Glavni korisnici podataka

Glavni korisnici podataka o indeksima jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH su:

- Direkcija za ekonomsko planiranje pri Vijeću ministara BiH,
- Centralna banka BiH,
- Ostale statistike, kao npr. statistika nacionalnih računa (proizvodnja BDP-a).

2.1.2 Potrebe korisnika

Osnovni indikatori koji korisnici traže su:

- Tok (izvoz ili uvoz),
- Godina,
- Kvartal,
- Oblast definisana KDBiH 2010/NACE rev.2 i sektor definisan SMTK/SITC rev.4,
- Indeks.

2.1.3 Zadovoljstvo korisnika

Nije provedena anketa o zadovoljstvu korisnika za ovo istraživanje.

2.2 Potpunost podataka

2.2.1 Indikator kvaliteta i učinka - Stopa kompletnosti podataka (R1)

Indikator za ovo istraživanje nije izračunat.

3 TAČNOST

3.1 Greške uzorkovanja

Statističko istraživanje nije zasnovano na uzorku. Greške uzorkovanja ne postoje.

3.2 Neuzoračke greške

3.2.1 Greške obuhvata

Greške obuhvata ne postoje. Sve jedinstvene carinske isprave tj. transakcije se obrađuju.

3.2.2 Greške mjerenja i obrade

3.2.2.1 Razlozi za nastanak grešaka mjerenja i obrade

Greške mogu nastati prilikom unosa podataka tj. ispunjavanja i podnošenja jedinstvenih carinskih isprava. One utiču na obradu podataka o indeksima jediničnih vrijednostima izvoza i uvoza BiH.

3.2.2.2 Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja i obrade

Ovo statističko istraživanje se zasniva na podacima proizvedenim kroz statističko istraživanje statistika robne razmjene BiH s inostranstvom. Uprava za indirektno oporezivanje i Agencija za statistiku BiH vrše kontrolu valjanosti i vjerodostojnosti podataka po pitanju statističke vrijednosti u KM i količine u kg. Također, prilikom obrade podataka se isključuju transakcije koje nisu zadovoljile određene uslove (vidjeti poglavlje 1.6).

3.2.3 Greške neodgovora

Statističko istraživanje nije zasnovano na uzorku. Greške neodgovora ne postoje.

3.2.4 Imputacija

Ne vrši se imputacija indeksa.

3.2.4.1 Indikator kvaliteta i učinka – Stopa imputiranih podataka (A7)

Obzirom da se ne vrši imputacija indeksa, stopa imputiranih podataka je 0 %.

3.3 Revizije

Agencija za statistiku BiH ne posjeduje zvaničan dokument o politici revizije.

Podaci po kvartalima se revidiraju na godišnjoj osnovi. Revizije se temelje na ažuriranim podacima koje dostavlja Uprava za indirektno oporezivanje. Godišnja revizija kvartalnih podataka se vrši na konačnim podacima za prethodnu godinu koji se objavljuju u julu tekuće godine u Tematskom biltenu.

Korisnici se mogu informisati o revizijama u metodološkom dijelu Saopćenja i Tematskog biltena Agencije za statistiku BiH.

3.3.1 *Indikator kvaliteta i učinka – Prosječna veličina revizije podataka (A6)*

Prosječna relativna revizija (RMAR) za 2018. godinu, ako poredimo konačne i privremene kvartalne podatke, iznosi 0,01 %.

3.4 **Povjerljivost**

Povjerljivost podataka nema uticaja na izračun indeksa jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH.

4 PRAVOVREMENOST I TAČNOST OBJAVLJIVANJA

4.1 Pravovremenost objavljivanja

4.1.1 Indikator kvaliteta i učinka - Pravovremenost prvih rezultata (TP1)

Referentni period	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal	Prosjek
Datum objave prvih rezultata	21.5	20.8	20.11	20.2	/
Vremenski razmak (broj dana ili mjeseci)	T+51	T+50	T+50	T+50	T + 50

Pravovremenost prvih rezultata (godišnji prosjek) je T+50.

4.1.2 Indikator kvaliteta i učinka - Pravovremenost konačnih rezultata (TP2)

Pravovremenost prvih rezultata je istovremeno i pravovremenost konačnih rezultata.

4.2 Tačnost objavljivanja

4.2.1 Indikator kvaliteta i učinka – Tačnost objavljivanja (TP3)

Indikator za proizvođače:

Referentni period	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal	Prosjek
Očekivani datum objave	21.5	20.8	20.11	20.2	/
Stvarni datum objave	21.5	20.8	20.11	20.2	/
Vremenski razmak (broj dana)	T+0	T+0	T+0	T+0	T+0

Tačnost objavljivanja je T+0 (nije bilo odstupanja između očekivanog datuma objavljivanja prema Kalendaru publikovanja i stvarnog datuma objavljivanja).

Indikator za korisnike:

Tačnost objavljivanja je 100 %.

4.3 Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i tačnosti

Nije bilo kašnjenja u objavljivanju rezultata.

5 USKLAĐENOST I UPOREDIVOST

5.1 Usklađenost

5.1.1 *Indikator kvaliteta i učinka - Skladnost sa rezultatima iz referentnog izvora (CH1)*

Jedini izvor podataka za proizvodnju indeksa jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH je Uprava za indirektno oporezivanje (podaci iz jedinstvenih carinskih isprava).

5.1.2 *Razlozi odstupanja*

Odstupanja ne postoje. Prilikom proizvodnje indeksa se koriste preporuke Eurostat-a i UN-a.

5.2 Uporedivost

5.2.1 *Geografska uporedivost*

Podaci o indeksima jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH su uporedivi.

5.2.1.1 *Indikator kvaliteta i učinka – Nepodudarnost uporedivih statistika (CC1)*

Indikator je nemoguće izračunati obzirom da Agencija za statistiku BiH ne proizvodi podatke o indeksima prema zemljama.

5.2.2 *Vremenska uporedivost*

Podaci o indeksima jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH su vremenski uporedivi. Bazna godina se mijenja svakih pet godina, ali se indeksi uvijek preračunavaju.

5.2.2.1 *Indikator kvaliteta i učinka - Dužina uporedivih vremenskih serija (CC2)*

Podaci o indeksima jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza se proizvode i publikuju od 2011. godine.

Do 2018. godine, postoji vremenska serija podataka za BiH duga 8 godina. Vrijednost ovog indikatora, s obzirom da se radi o kvartalnim serijama, je $8 \times 4 = 32$ (CC2=32).

5.2.2.2 *Prekidi u vremenskim serijama*

Nije bilo prekida vremenske serije u indeksima jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH od njihovog uvođenja 2011. godine.

6 DOSTUPNOST I RAZUMLJIVOST, DISEMINACIJSKI FORMAT

6.1 Saopćenja u kojima se objavljuju podaci

Preliminarni kvartalni i godišnji podaci o indeksima jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH se objavljuju u Saopćenju „Indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH”. Prikazani su sljedeći podaci:

- Kvartalni indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH prema oblastima KDBiH 2010/NACE rev.2,
- Kvartalni indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH prema sektorima SMTK/SITC rev.4.
- Godišnji indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH prema oblastima KDBiH 2010/NACE rev.2,
- Godišnji indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH prema sektorima SMTK/SITC rev.4.

Podaci su prikazani besplatno na internetu, samo u PDF formatu.

<http://www.bhas.gov.ba/Calendar/Category/11?lang=bs>

6.2 Publikacije u kojima se objavljuju podaci

Konačni kvartalni i godišnji podaci o indeksima jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH se objavljuju u Tematskom biltenu „Robna razmjena BiH s inostranstvom”. Prikazani su sljedeći podaci:

- Kvartalni indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH prema oblastima KDBiH 2010/NACE rev.2
- Kvartalni indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH prema sektorima SMTK/SITC rev.4.
- Godišnji indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH prema oblastima KDBiH 2010/NACE rev.2
- Godišnji indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH prema sektorima SMTK/SITC rev.4.

Podaci su prikazani besplatno na internetu, samo u PDF formatu.

<http://www.bhas.gov.ba/Calendar/Category/11?lang=bs>

6.3 Online baza podataka

Online baza podataka za indekse jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH ne postoji.

6.4 Pristup mikropodacima

Ne postoji mogućnost pristupa mikropodacima.

6.5 Dostupnost metodološke dokumentacije

Informacije o metodologiji se mogu naći u Saopćenju „Indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH” i Tematskom biltenu „Robna razmjena BiH s inostranstvom”.

6.6 Mjere za poboljšanje dostupnosti i razumljivosti diseminiranih rezultata

Podaci koji se mogu naći na web stranici Agencije za statistiku BiH su prikazani samo u PDF formatu. Agencija za statistiku BiH radi na proizvodnji nove web stranice. Nova web stranica će prezentovati podatke u formi excel tabela.

Korisnici podataka mogu kontaktirati statističare ukoliko se ukaže potreba za određenim pojašnjenjima po pitanju podataka.

6.7 Indikator kvaliteta i učinka - Konsultovanje setova podataka (AC1)

Ne postoji informacija o ovom indikatoru.

6.8 Indikator kvaliteta i učinka – Konsultovanje meta podataka (AC2)

Ne postoji informacija o ovom indikatoru.

6.9 Indikator kvaliteta i učinka – Stopa kompletnosti meta podataka (AC3)

Ukupan broj „metadata” elemenata sadržanih u ESMS v.2.0 (EURO-SDMX Metadata Structure) je 60. Broj dostupnih „metadata” elemenata za indekse jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH je 60. Prema tome, stopa kompletnosti meta podataka (AC3) za statistiku robne razmjene BiH s inostranstvom je 1 ili 100 % (60/60x100).

7 TROŠKOVI ISTRAŽIVANJA I OPTEREĆENOST DAVALACA PODATAKA

7.1 Troškovi provođenja statističkog istraživanja

U pogledu troškova ljudskih resursa, dvije osobe rade puno radno vrijeme na proizvodnji statistike robne razmjene BiH s inostranstvom i indeksa jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH, u Agenciji za statistiku BiH.

7.2 Opterećenost davalaca podataka

Koriste se administrativni podaci. Izvor je Uprava za indirektno oporezivanje, a koriste se podaci iz jedinstvenih carinskih isprava. Agencija za statistiku BiH ne raspolaže sa podacima o troškovima i opterećenosti izvještajnih jedinica jer je to nadležnost Uprave za indirektno oporezivanje.

7.3 Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti

Koriste se administrativni podaci. Izvor podataka je Uprava za indirektno oporezivanje, te je ova institucija nadležna za mjere smanjivanja troškova i opterećenosti izvještajnih jedinica.

8 POVJERLJIVOST

8.1 Povjerljivost – politika

Povjerljivost statističkih podataka je zahtjevana zakonom, a osoblje koje provodi statističko istraživanje ima po istom pravnom osnovu obavezu zaštite povjerljivosti.

Tako se u članu 27. Zakona o statistici BiH navodi da „Prilikom prikupljanja, obrade, dostave i distribucije statističkih podataka Bosne i Hercegovine, nadležni organi, uključujući organe na entitetskom nivou, poduzimaju sve mjere organizacione, regulatorne, administrativne i tehničke prirode koje su potrebne da se zaštiti povjerljivost podataka od nedozvoljenog pristupa, objavljivanja i korištenja“, a u članu 28. istog Zakona se kaže „Osobe koje prilikom obavljanja svojih poslova imaju pristup povjerljivim podacima moraju se pridržavati odredbi ovog zakona i nakon što prestanu obavljati svoje funkcije“.

Također, u dokumentu „Pravilnik o zaštiti statističkih podataka u Agenciji za statistiku“ navedene su procedure za osiguranje povjerljivosti za vrijeme prikupljanja, obrade i diseminacije – što uključuje, protokole za osiguranje individualnih podataka kojima se ima pristup, pravila za definiranje povjerljivih ćelija u izlaznim tabelama i procedure za otkrivanje i prevenciju naknadnih razotkrivanja, kao i pristup mikropodacima za istraživačke namjene spoljnim korisnicima.

8.2 Povjerljivost – postupanje sa podacima

Samo osobe koje rade na proizvodnji podataka o statistici robne razmjene BiH s inostranstvom i indeksa jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH imaju pristup mikro podacima. Povjerljivi podaci na serveru su zaštićeni od neovlaštenog pristupa. Mikro podaci nisu dostupni istraživačima.

Mikro podaci se tretiraju u skladu sa Zakonom o statistici BiH.

9 STATISTIČKA OBRADA

9.1 Izvori podataka

Jedini izvor podataka za proizvodnju indeksa jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH je Uprava za indirektno oporezivanje (podaci iz jedinstvenih carinskih isprava).

Jedinstvena carinska isprava je dokument koji deklarant (poslovni subjekt ili druga ovlaštena osoba, npr. špediter) podnosi carinarnici prilikom carinjenja robe. Svaka jedinstvena carinska isprava podnesena Upravi za indirektno oporezivanje sadrži, između ostalog, podatke o toku robe (izvoz ili uvoz), tarifnoj oznaci (desetocifrena oznaka u skladu sa Carinskom tarifom BiH i Kombinovanom nomenklaturom), statističkoj vrijednosti u KM i količini u kilogramima.

9.2 Učestalost prikupljanja podataka

Podaci se prikupljaju na mesečnoj osnovi, ali se indeksi proizvode na kvartalnoj osnovi.

9.3 Prikupljanje podataka

Uprava za indirektno oporezivanje dostavlja mjesečne podatke o trgovini (jedinstvene carinske isprave) na CD/DVD-u ne kasnije od 7 dana nakon završetka referentnog mjeseca. Podaci se dostavljaju u formi baze podataka u Access-u.

Baza podataka uvijek sadrži revidirane podatke za prethodne mjesece, npr. baza podataka sa novim podacima za april sadrži i revidirane podatke za januar, februar i mart.

9.4 Validacija podataka

Obzirom da je izvor podataka za ovo istraživanje Uprava za indirektno oporezivanje tj. podaci iz jedinstvenih carinskih isprava, za kontrolu podataka su zadužene Uprava za indirektno oporezivanje i Agencija za statistiku BiH.

Kada je u pitanju validacija podataka koju provodi Uprava za indirektno oporezivanje, inicijalne provjere su ugrađene u EDI sistem. Provjere konzistentnosti podataka se primjenjuju kasnije, zajedno sa provjerama dadžbina. Uprava za indirektno oporezivanje ne provodi logičke kontrole ili kontrole kredibilitnosti podataka koji se podnose od strane trgovaca ili njihovih agenata. Određene osnovne provjere se provode, kako bi se osigurala ispravnost oznaka. Uprava za indirektno oporezivanje provodi mnoge analize rizika, ali samo za carinske namjene.

Kada je u pitanju validacija podataka koju provodi Agencija za statistiku BiH, provode se kontrole validnosti i kredibilitnosti podataka. Greška validnosti podataka otkriva se kada unos podataka nije tačan, što može dovesti do problema kada se radi obrada podataka, tako da se podaci ne mogu uključiti u statističke analize, te se moraju izbrisati ili korigirati. Primjeri ovakvih grešaka su netačne šifre ili šifre koje nedostaju, vrijednosti kojih nema u jedinstvenim carinskim ispravama, slovne oznake u numeričkim poljima, i obrnuto, itd. Ukoliko se greške pojave, one se ispravljaju. Kontrola kredibilitnosti podataka podrazumijeva provjere tačnosti podataka i procjene svih mogućih grešaka koje su vezane s podacima.

Kontrole validnosti podataka koje primjenjuje Agencija za statistiku BiH su npr. oznaka zemlje destinacije ili porijekla se ne nalazi u listi oznaka zemalja, oznaka proizvoda se ne nalazi u listi oznaka proizvoda, statistička vrijednost nije navedena ili je jednaka nuli itd.

Kontrole kredibilitnosti podataka koje provodi Agencija za statistiku BiH su npr. jedinična vrijednost proizvoda u KM po kilogramu za izvoz se nalazi izvan prethodno definisanih parametara, jedinična vrijednost proizvoda u KM po kilogramu za uvoz se nalazi izvan prethodno definisanih parametara itd.

Također, prilikom obrade podataka se isključuju transakcije koje nisu zadovoljile određene uslove (vidjeti poglavlje 1.6).

9.5 Kompilacija podataka

Agencija za statistiku BiH provodi automatsku obradu elektronskih jedinstvenih carinski isprava kako bi dobila podatke o statistici robne razmjene BiH s inostranstvom. Nakon toga se vrši izračun indeksa jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH.

Konačni rezultat izračuna su sljedeći indikatori:

- Tok (izvoz ili uvoz),
- Godina,
- Kvartal,
- Oblast definisana KDBiH 2010/NACE rev.2 i sektor definisan SMTK/SITC rev.4,
- Indeks.

9.6 Prilagođavanja podataka

Prilagođavanja nisu izvršena na podacima o statistici robne razmjene BiH s inostranstvom.